

Vlagyiszlav Hodaszevics

Vlagyiszlav Hodaszevics (1886-1939) egyike a 20. századi orosz líra elfelejtett, illetve a korábbi szovjet kultúrpolitika által feledésre ítélt nagyjainak. Ennek oka nemcsak az, hogy még az első nagy kiutasítási hullám előtt -

1922-ben - elhagyta hazáját (a kiutasítandók listáján ennek ellenére szerepelt a neve), hanem az is, hogy „lelkileg független” művészként a politikai emigráció számára sem vált igazán érdekessé. A vele egyidőben feltűnt Gumiljovot (szerepelt előző sorozatomban) igazságtalan, szörnyű vége megtartotta a „külső” és „belső” olvasók emlékezetében, így művészi rehabilitációjára is előbb kerülhetett sor; Hodaszevics újrafelfedezése az orosz irodalmi életnek is adóssága még, bár összegyűjtött versei már megjelentek 1989-ben.

Hodaszevics - a nevéből kiderül - lengyel származású, de családja, bár könyvespolcán Miczkievicz mellett sorakoztak Puskin kötetei, már az ő születése idején orosz kultúrájú volt. A tehetséges fiú gimnazistaként robbant be az irodalmi életbe (mint emigrációbeli társa, Marina Cvetajeva), ugyanakkor utóbb huszonévesen kiadott első két könyvét megtagadta. A szimbolizmus diadala idején jelentkezett - már akkor klasszicistaként, s az orosz költészet klasszikus - gyerzsavini-puskini - hagyományait érezte magáénak mindvégig; legjelentősebb esszéi is Gyerzsavinról és Puskinról szólnak. (Aki a hatvanas években tanult oroszul, emlékszik talán arra a kis olvasmányra, amely az öreg udvari költő és kamaszként is villogóbb tehetségű „utódja” találkozását meséli el - mintha Kazinczy ölelné keblére a siheder Petőfit...) Hodaszevics lírájában igen korán megjelenik az a „hádészi hűvösség” (az antik alvilág hűvössége), amely egész életművét áthatja, s amely magas fokú virtuozitással társul még otthon, a forradalmat követő években megjelent kötetekben. E versei a szellem emberének a háború és a forradalmak végzettszerű barbarizálódásával való szembenállásáról vallanak egy pártosságtól mentes, igaz humanizmus nevében. Ha Hodaszevics líráját összevetjük Gorkij egykorú, korántsem forradalomparti cikkeivel, nem tartjuk rejtélyesnek a nagy „proletáriró” és a nagy „dekadens” húszas évekbeli, emigrációs barátságát.

A költő 1922-ben Berlinbe távozott (legálisan, de a kiutasítást csak hónapokkal megelőzve), majd 1925-től Párizsban élt. Utolsó verseskötete több mint tíz évvel a halála előtt, 1927-ben jelent meg, ezután szinte már csak cikkeket, esszéket írt. (Esszéiről még a *Nagy Szovjet Enciklopédia* is

Mi vezetett az elhallgatáshoz? A kilátástalanság
 érzése, a kielégíthetetlen honvágy? Annak belátása, hogy az élet mindenütt
 borzalmas, a szép szavak sehol sem segítenek? Vagy az, hogy utolsó alkotó
 korszakában a végső nyelvi pontosságig-egyszerűséghez jutott, amit már csak a
 némaság követhet (mint Pilinszky-nél és Ottlik-nál a magyar irodalomban)?

Délmagyarország, 1992. január 4.

**A kötetben az újságcikkhez válogatott versek nem szerepelnek. Azokat Baka István a Délmagyarországban megjelent, illetve a rádióban felolvasott írásaihoz válogatta, s itt pótlólag közreadjuk őket:*

[← Előző oldal](#) [Következő oldal →](#)